

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Универзитет у Београду
Факултет политичких наука

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

На седници Наставно-научног већа одржаној 18. маја 2023. године именована је комисија за преглед и оцену докторске дисертације кандидата Огњена Драгичевића, под насловом **„Политике и механизми деловања Међународног монетарног фонда у процесу смањења економске неједнакости у периоду од 1997. до 2018. године”** у саставу: др Радован Ковачевић, редовни професор Универзитета у Београду – Економски факултет, др Александар Милошевић, доцент Универзитета у Београду – Факултета политичких наука и др Немања Џуверовић (ментор), редовни професор Универзитета у Београду – Факултета политичких наука. Након прегледа рада, Комисија подноси Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду подноси извештај.

РЕФЕРАТ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Огњен Драгичевић (1989) је истраживач-сарадник на Универзитету у Београду-Факултету политичких наука. Докторске академске студије политикологије – међународне и европске студије, уписао је школске 2013/2014. године. У звање истраживача-приправника биран је 2018. године, док је у садашње звање изабран 2021. године. Од академске 2013/2014 на Факултету политичких наука ангажован је као сарадник на предметима Савремени економски системи, Међународни економски односима и Унутрашње тржиште Европске уније.

Кандидат је основне академске међународне студије завршио 2012. године на Универзитету у Београду-Факултету политичких наука (просечна оцена: 9,59), Исте године уписао је мастер академске студије на Факултету политичких наука - модул:

Међународна политика. Мастер рад, под насловом „Улога међународних финансијских институција у подстицању међународне неједнакости - деловање Међународног монетарног фонда у југоисточноазијској кризи из 1997. године“, успешно је одбранио 2013. године, остваривши укупну просечну оцену од 10,00. Кандидат течно говори енглески језик и служи се руским језиком.

Огњен Драгичевић је био добитник престижних стипендија у земљи за остварена постигнућа у току академског образовања попут стипендија за студенте докторских академских студија Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Фонда за младе таленте Републике Србије.

Академски и истраживачки рад

Огњен Драгичевић је до сада излагао на више научних конференција, од којих посебно истичемо излагање на тему *To reform or to dismantle: Uncertain future of the WTO in the age of Trump*, на конференцији „Међународни односи у доба анксиозности“, одржаној на Универзитету у Београду - Факултету политичких наука 2019. године. у организацији Удружења за међународне студије (International Studies Association) и Удружења за међународне студије Централне и Источне Европе (Central and East European International Studies Association – CEEISA).

Такође, и на годишњој конференцији у организацији Европског конзорцијума за политичка истраживања (European Consortium for Political Research – ECPR), одржаној у Инзбруку (Аустрија) из 2022. године, кандидат је учествовао у излагању коауторског рада под насловом *The impact of transitional regulatory reform on the power relations between the state, business, and regulators: A case study of Serbian regulatory reform (2005 - 2020)*.

Кандидат је до сада је објавио четири научна рада, од којих су релевантне следеће публикације:

- Драгичевић, Огњен (2016). *Савремени трендови међународне економске неједнакости*. Политичка мисао: 53(2). Факултет политичких знаности – Свеучилиште у Загребу. Загреб: 31-63. **категирија M24**

Рад „Савремени трендови међународне економске неједнакости“ објављен је 2016. године у часопису „Политичка мисао“ Факултета политичких знаности Свеучилишта у Загребу. Рад је посвећен истраживању савремених трендова међународне неједнакости.

Намера аутора у овом тексту јесте да укаже да је међународна економска неједнакост двосмеран и сложен концепт. Двосмерност и сложеност тог концепта се огледају у чињеници да истовремено постоје земље које се у погледу развоја удаљавају или приближавају најразвијеним државама. Кључни закључак рада јесте да економска неједнакост између држава расте, посебно између најсиромашнијих и најбогатијих држава, при чему изузетак представљају земље које су у периоду од 2000. до 2014. године учиниле значајан искорак у смањењу неједнакости. Најважније факторе који су допринели том напретку чине особене економске институције и развојне политике тих држава, као и финансијске кризе и вишедеценијска стагнација у најразвијенијим деловима света.

- Драгичевић, Огњен (2017). Опстанак неолибералне хегемоније – Зашто нема релевантне алтернативе?. Годишњак Факултета политичких наука: Бр. 18 децембар 2017. Факултет политичких наука – Универзитет у Београду. Београд: 43-64. **категорија М51**

Научни чланак под насловом „Опстанак неолибералне хегемоније - Зашто нема релевантне алтернативе?“ је објављен 2017. године у „Годишњаку Факултета политичких наука“, часопису истоименог факултета. У овом чланку се разматрају разлози зашто неолиберална хегемонија опстаје упркос бројним изазовима и критикама са којима се суочава. По мишљењу аутора, одговор лежи у две групе фактора који одржавају и шире поменути хегемонију. Прва група односи се на унутрашње одлике неолиберализма, тј. неолибералних идеја, попут флуидности, прилагодљивости и општости неолибералних концепата. Другу групу чине спољни фактори, пре свега, потребе и интереси међународног економског система и његових најважнијих актера.

Огњен Драгичевић је 2013. године на Универзитету у Београду - Факултету политичких наука, уписао Докторске студије политикологије - Међународне и европске студије. Одлуком бр.61206-2454/2-21 ЈЋ Већа научних области правно-економских наука Универзитета у Београду, као и одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука из 2021. године, одобрена је израда докторске дисертације под насловом **„Политике и механизми деловања Међународног монетарног фонда у процесу смањења економске неједнакости у периоду од 1997. до 2018. године“.**

У погледу форме и садржаја, дисертација је урађена у складу са правилима Универзитета у Београду и Факултета политичких наука: А4 формата, фонт Cambria, проред 1, маргине 20мм. Дисертација заједно са прилозима и списком коришћене литературе има укупно 210 страна, рачунајући ту и насловне стране и сажетке на српском и енглеском језику, садржај и списак фигура, биографију кандидата, као и три неопходне изјаве. Основни текст дисертације са списком коришћене литературе има 205 страна.

Сходно Правилнику о академској честитости Факултета политичких наука, дисертација је прошла проверу плагијата у програму *iThenticate*. Закључено је да рад не садржи текст који је неправилно преузет из других извора.

Дисертација кандидата Огњена Драгичевића састоји се од увода, пет поглавља и закључка на крају рада. Целине су распоређене на следећи начин: Увод; први део дисертације који обухвата поглавља Теоријски оквир и Методологија истраживања; Други део дисертације представља студија случаја промене приступа ММФ-а економској неједнакости коју чине поглавља: Финансијске кризе – позадина промене приступа, Анализа дискурса агената промена унутар ММФ-а и Промене политика и механизма деловања Међународног монетарног фонда. Последњу целину представља Закључак истраживања.

На крају је приложен списак коришћене литературе који броји 684 библиографску јединицу, укључујући говоре, изјаве, званичне документе, извештаје, монографије, тематске зборнике, научне чланке и изворе са интернета. Поред тога, дисертација обухвата и кратку биографију аутора, као и неопходне потписане изјаве о ауторству, о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и изјаву о коришћењу.

2. Предмет и циљеви дисертације

Предмет истраживања ове дисертације представља промена приступа Међународног монетарног фонда у поимању економске неједнакости, односно промена дискурса и реформе политика и механизма деловања које чине овај приступ.

Основна претпоставка рада јесте да се поменута промена приступа оличена у реформама политика и механизма деловања Фонда, као и промени дискурса о економској неједнакости, догодила услед негативних кретања трендова економске неједнакости и кризе легитимитета Међународног монетарног фонда због његове улоге у продубљивању Југоисточноазијске финансијске кризе из 1997. године. Ова криза

представља окидач за покретање наведених реформских процеса, док су Светска економска криза из 2008. и Дужничка криза Еврозоне из 2010. године фокусне тачке за проверу спроведених промена, њихово продубљивање и институционализацију као подразумеваних образаца понашања и схватања ММФ-а по питању економске неједнакости.

Сходно томе, циљ овог истраживања јесте да покуша да пружи одговоре који се тичу природе и садржаја промене приступа Међународног монетарног фонда економској неједнакости и да објасни допринос наведених финансијских криза креирању и спровођењу реформи политика, механизма деловања и наратива који ове реформе уобличавају. Такође, сврха рада јесте и да истражи улогу најважнијих представника Фонда као агената промена у овим реформским процесима.

Теоријско утемељење овог истраживања заснива се на аналитичком еклектицизму, као посебном виду епистемолошког прагматизма који превазилази круте поделе између различитих епистемолошких полазишта. Применом аналитичког еклектицизма, кандидат у свом истраживању креира посебан теоријски оквир који обухвата теорије и концепте засноване на (пост)позитивистичким/рационалистичким и интерпретативистичким основама. Окосницу рационалистичког елемента чини теорија делатништва (theory of agency), односно принципал-агент (ПА) приступ. Од интерпретативистичких теорија у истраживању је доминантно заступљена теорија бирократизације. Поред поменутих, теоријски оквир још чини и теорија експлоатације кризе која нуди користан алат за објашњење улоге представника ММФ-а у процесу промене приступа Фонда економској неједнакости. Ова теорија је значајна јер омогућава сагледавање и дубље разумевање начина на који су кључни актери користили финансијске кризе, али институционалну кризу ММФ, како би заговорали и наметнули редефинисани дискурс о значају унутрашње неједнакости.

Овакав теоријски оквир је у складу са интердисциплинарним приступом који обухвата научне области међународних студија, а посебно међународних економских односа, науке о међународним односима и институционалних аспеката економије развоја.

Сходно сложеном теоријском приступу, кандидат у свом истраживању користи и сложен методолошки оквир који чине квалитативна студије случаја, тј. њен посебан тип који се односи на “праћење процеса“ (process tracing). Као што је то у наслову тезе већ истакнуто, временски оквир студије случаја чини период од 1997. до 2018. године и обухвата наведене финансијске кризе и њихове непосредне посткризне и међукризне

периоде (подслучајеви). Студију случаја ове дисертације представља промена приступа Међународног монетарног фонда питању економске неједнакости и значају њеног смањивања, односно у фокусу тезе су промена дискурса, политике и механизма деловања који чине овај приступ. У раду су финансијске кризе и посткризни периоди од 1997. до 2018. године представљени као полигон, али и средство ових промена.

Овако дефинисана студија случаја може се рашчланити на две међусобно прожимајуће осе. Прву осу предмета истраживања представља испитивање промене схватања концепта економске неједнакости у Међународном монетарном фонду. Прецизније речено, у оквиру ове осе истражује се еволуција схватања односа унутрашње неједнакости и економског раста, као и како се ова промена одражава на трендове међународне неједнакости. Саставни део процеса праћења, поред промена приступа економској неједнакости, јесте истраживање да ли су и у којој мери актери унутар Фонда, који су означени као агенти промена, користили поменуте финансијске кризе у процесу редефинисања и заступања дискурса о доходовној неједнакости и сходно томе реформисали агенду и начине деловања ММФ-а.

Друга оса студије случаја проистиче из претходне и односи на конкретну реформске политике и механизме деловања Међународног монетарног фонда који произилазе из поменуте промене схватања економске неједнакости. Под политикама ММФ-а кандидат подразумева систематизоване ставове који се односе на макроекономске и структурне активности и процесе који имају за циљ смањење неједнакости унутар и између држава.

Механизми деловања су алати кроз које се поменуте политике операционализују у пракси. Дакле, механизме Фонда чине кредитне линије и аранжмани, конкретни програми за решавање економских изазова, механизми вршења надзора, превенције и извештавања. Значај примене ових механизма се огледа у томе што се на овај начин може истраживати обим и адекватност реформских процеса и њихова примена у пракси. Прецизније речено, могу се стећи увиди у којој је мери промена приступа ММФ-а смањењу економске неједнакости суштинске природе или је само ствар реторике.

Поред обима, брзине и квалитета ових промена, ово истраживање је усмерено и на начине на које су међународне финансијске кризе и посткризни периоди допринели иницирању, креирању и спровођењу ових реформи. Јединице анализе представљају говори и изјаве кључних представника Међународног монетарног фонда, документи и извештаји особља Фонда, који су посвећени дискурсу, политикама и маханизма деловања ММФ-а у контексту смањења економске неједнакости. Од истраживачких

метода у дисертацији су примењени историјска анализа дискурса (ИАД) и анализа садржаја.

Примена историјске анализе је указала је на разлоге, динамику и садржај трансформације дискурса ММФ-а о доходовној неједнакости, као и промене унутар појединачних наратива који чине овај дискурс попут наратива о односу унутрашње неједнакости и економског раста. Примена ИАД, поред тога, што представља алат за разумевање употребе финансијских криза у промовисању ове трансформације, открива и конкретне реформске кораке у деловању Фонда.

У намери да се тестирају и додатно потврде исходи анализе дискурса, пре свега односи између наратива који чине овај дискурс, у раду су примењене и статистичке методе. Под овим методама подразумевају се методе дескриптивне и инференцијалне статистике. Посебно је наглашен значај употребе линеарне регресије у утврђивању корелација између експлоатације кризе и приоритизације унутрашње неједнакости, као у доказивању да је промена односа између доходовне неједнакости и економског раста обликовала наратив о приоритизацији унутрашње неједнакости. Приликом примене ових метода коришћен је Microsoft Excel, програм за статистичку обраду података. Поред података до којих је кандидат дошао самостално у истраживању, важан извор за примену квантитативних метода чине и релевантне базе података међународних финансијских институција.

Анализа садржаја користи се приликом обраде извора података неопходних за ово истраживање попут званичних документа, извештаја, књига, зборника, научних радова о односу Међународног монетарног фонда према питању економске неједнакости у мери којој је то потребно његовој улози у решавању финансијских криза.

Из свега наведеног се може закључити да је аналитички узорак врло хетероген и да обухвата, с једне стране званичне извештаје, документа, изјаве, интервјуе и наступе на јавним скуповима (примарни извори), а са друге научне чланке, зборнике радова, књиге и остале секундарне изворе литературе. Такође, у аналитички узорак спадају и базе података Међународног монетарног фонда, посвећене пре свега механизмима деловања Фонда у контексту примене одређених политика ради смањења економске неједнакости.

Примарни циљ дисертације јесте да укаже на промену приступа Међународног монетарног фонда економској неједнакости у периоду од 1997. до 2018. године, односно да укаже и објасни промене у наративима, политикама и механизмима деловања ММФ-а које овај нови приступ обухвата. Такође, овај циљ подразумева и објашњење разлога ове промене.

Следећи циљ овог истраживања јесте да објасни значај који финансијске кризе производе по еволутивне процесе у оквиру ММФ-а. Другим речима, циљ је да се научно опише и објасни улога искуства ММФ-а у решавању финансијских криза у процесима иницирања, креирања и спровођења реформи у овој институцији, као и да се пруже увиди какав су допринос имала искуства Фонда у овим кризама на даље унапређење промене приступа Међународног монетарног фонда смањењу економске неједнакости. На претходни наслања се и циљ да се научно опишу и објасне мотиви и понашање кључних актера ове финансијске институције у поменутој промени приступа. Посебна пажња ће бити усмерена на разумевање доприноса ових актера редефинисању наратива о економској неједнакости, као и у иницирању и промовисању реформи политика и механизма деловања.

Последњи циљ овог рада јесте и предуслов за успешно остварење претходно наведених циљева. Реч је о креирању посебног теоријског оквира, који синтетише концепте из различитих теоријских праваца са другачијим епистемолошким полазиштима и њему својственим методолошким оквиром. Сврха овакве теоријске и методолошке основе јесте да на што прецизнији начин сагледа и објасни еволутивне процесе и факторе који су допринели и обликовали промену приступа ММФ-а економској неједнакости..

3. Основне хипотезе од којих се пошло у истраживању

Општу хипотезу докторске дисертације кандидата представља тврдња да су раст унутрашње неједнакости дохотка и трендови дивергенције развоја између држава довели до промене приступа Међународног монетарног фонда у разумевању и смањењу економске неједнакости. Финансијске кризе и деловање представника ММФ-а у њима представљају факторе који су иницирали и дефинисали реформе политика и механизма деловања Фонда које чине ову промену приступа.

Из поменуте опште хипотезе проистичу три посебне хипотезе. Прва посебна хипотеза се односи на промену економске парадигме и теоријског разумевања концепта економске неједнакости, као и на реформе политика и деловања кроз које се

операционализује нови наратив о економској неједнакости. У оквиру ове хипотезе формулисане су четири појединачне хипотезе које прецизније појашњавају опсег и степен промена у доктрини фонда и њене импликације по реформске процесе у погледу политика и механизма деловања ММФ-а у циљу смањења економске неједнакости. Тако се наведене хипотезе тичу напуштања економије неутралности и схватања неједнакости као нужне последице економског раста; промене односа унутрашње неједнакости дохотка и процеса економске конвергенције између земаља; могућих тензија између прокламованих нових циљева по питању економске неједнакости и ефикасности Фонда да те циљеве оствари у пракси; управо последња појединчна хипотеза у овој групи односи се на промене механизма деловања и њихово прилагођавање изазовима које носи решавање узрока и последица економске неједнакости.

Друга посебна хипотеза истиче да су међународне финансијске кризе, у периоду 1997 - 2018. године кључни чиниоци који су допринели иницирању, креирању и унапређивању реформских процеса које обухвата промена приступа ММФ-а економској неједнакости. Такође, и друга посебна хипотеза обухвата четири појединачне хипотезе. Ове хипотезе готово на хронолошки начин прате однос између учешћа Међународног монетарног фонда у решавању финансијских криза и реформских процеса у оквиру њега. Прецизније речено, поменуте појединачне хипотезе нуде објашњење на који начин је деловање ММФ-а у Југоисточноазијској финансијској кризи (1997.), Светској економској кризи (2008.) и Дужничкој кризи допринело иницирању, креирању и спровођењу реформи које чине горе наведену промену приступа Фонда.

Став да су представници ММФ-а, „агенти промена“ имали значајну улогу у покретању, дизајну и спровођењу реформи у оквиру промене приступа Међународног монетарног фонда економској неједнакости представља последњу посебну хипотезу. У њеном оквиру формулисане су три појединачне хипотезе које нуде појашњење мотива, начина и последица деловања представника Фонда у процесу креирања и спровођења реформи политика и механизма деловања ове институције.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Дисертација се састоји од седам целина. Осим увода и закључка, дисертација обухвата пет поглавља подељених у два дела. Први део је посвећен теоријском и методолошком оквиру истраживања, док други чини студија случаја промене приступа ММФ-а економској неједнакости.

У уводном делу описан је истраживачки проблем, наведено је истраживачко питање, прокламовани су циљеви истраживања, као и одговори на истраживачко питање. Такође, у овом делу наведене су оградне кандидате у погледу предмета истраживања.

Како је то већ истакнуто, први део дисертације чине поглавља посвећена теоријском и методолошком оквиру истраживања. У првом поглављу објашњава се одабир аналитичког еклектицизма као епистемолошког полазишта за стварање посебног теоријског приступа који је заснован на епистемолошком прагматизму као начину за превазилажење крутих подела и повезивање различитих теоријских праваца.

У овом поглављу је објашњен теоријски приступ који на комплементаран начин интегрише елементе теорије делатништва, пре свега принципал - агент приступ, интерпретативистичке теоријске концепте и теорију експлоатације криза. Кроз принцип слагања и концепт везивних тачака истакнуто је на који начин су повезани ови различити теоријски правци и каква је улога сваког од њих у спровођењу истраживања. Такође, прво поглавље даље објашњава ове појединачне теоријске елементе и њихову примену на предмет истраживања.

Друго поглавље је посвећено објашњењу сложене методологије истраживања оличене у употреби оперативног мешовитог метода који комбинује квалитативне и квантитативне методе у процесу истраживања. Тако се у овом поглављу објашњава употреба студије случаја „процес праћења“ (process tracing) као квалитативни метод који покрива истраживање промене дискурса, политика и механизма деловања ММФ-а у погледу економске неједнакости, у периоду који обухвата кризне и посткризне периоде од 1997. до 2018. године. У намери да се на адекватан начин приступи анализи дискурса у овом поглављу је изложена историјска анализа дискурса, тј. њено порекло, сврха и начин примене у дисертацији. У овом поглављу су представљене и квантитативне статистичке методе које су употребљене у истраживању, од којих се посебно издваја употреба и допринос линеарне регресије. Такође, истакнути су вредност и разлози

примене анализе садржаја, као и критеријуми за селектовање јединица анализе у студији случаја.

Други део дисертације чини студија случаја промене приступа ММФ-а у смањењу економске неједнакости. Прву целину овог дела представља треће поглавље које је посвећено прегледу финансијских криза и посткризних периода у посматраном временском року. Реч је о Азијској финансијској кризи из 1997. године, Светској економској кризи из 2008. године и Дужничкој кризи Еврозоне из 2010. године. Сврха овог поглавља јесте да укаже на који начин су ове кризе обликовале процесе промене дискурса, политика и механизма деловања Међународног монетарног фонда у контексту економске неједнакости. Посебна вредност ових криза, по мишљењу кандидата, лежи у њиховој употреби као средстава за промоцију и заступање ових промена од стране кључних представника ММФ-а.

Поглавље је структурирано хронолошки где се прво наводе узроци, ток и последице Азијске кризе. Вредност ове кризе за кандидата се огледа у настанку кризе легитимитета и кредибилитета ММФ-а услед оштрих критика његовог деловања у овој кризи. Управо ова институционална криза је препозната као узрок реформских процеса унутар Фонда, чији је део и промена приступа у погледу економске неједнакости. Даље, ово поглавље нуди преглед преостале две кризе и наглашава њихов кључни значај за поменуту промену. Наиме, Светска економска криза из 2008. године је истакнута као прекретна тачка у институционализацији новог приступа. Она, попут Дужничке кризе Еврозоне, представља полигон за тестирање усвојених промена и оквир за њихово продубљивање.

Четврто поглавље дисертације се односи на анализу дискурса представника Фонда који су у дисертацији означени као агенти промена. Реч је о директорима ММФ-а и њиховим најважнијим сарадницима у посматраном временском оквиру дисертације.

Анализом званичних изјава ових актера кандидат истиче да је дошло до рedefинисања дискурса ММФ-а о значају доходне неједнакости, односно промени наратива који се односе на однос економског раста и ове неједнакости, промени односа између унутрашње и међународне димензије неједнакости, као и промене односа између овог концепта и питања сиромаштва. У поглављу је указано на еволутивни пут овог дискурса од схватања неједнакости као нужне последице економског развоја до поимања доходне неједнакости као једне од важних детерминанти инклузивног и одрживог раста. Кандидат наводи да овај пут није би монолитан веће је подразумевао

борбу алтернативних наратива, као и употребу финансијских и институционалних криза у промовисању и заступању ових наратива.

Последње поглавље дисертације истражује степен преливања овог дискурса на политике и механизме деловања ММФ у контексту економске неједнакости. Тако се истиче да најзначајнија промена у погледу политика јесте примена прогресивних мера и редистрибутивних механизма фискалне политике као најефикаснијих алата у смањењу неједнакости. Важан сегмент промена чине и реформе структурних политика, а пре свега, у погледу тржишта рада и финансијске инклузије. Последњи сегмент овог поглавља чини истраживање реформских процеса механизма деловања Фонда. Реч је о механизмима вршења надзора, програма пружања финансијске помоћи, као и садржаја политике условљавања која прати ове програме.

Кандидат је у погледу ових реформи указао на јасне примере преливања редефинисаног дискурса у оперативним деловањима ММФ-а. Такође, у овом поглављу је истакнута и различита природа ових промена као и њихов стварни допринос напорима ММФ-а да смање економску неједнакост унутар држава чланица.

У закључку, Огњен Драгичевић је изнео исходе истраживања, као и значај питања економске неједнакости и улоге ММФ-а у процесима који доприносе њеном смањењу. Потврђене су хипотезе и циљеви дисертације и указано је на правац евентуалних будућих истраживања улоге Међународног монетарног фонда у контексту економске неједнакости и економског развоја држава чланица.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Научни допринос наведеног истраживања тежи објашњењу реформских процеса у оквиру Међународног монетарног фонда који представљају промену приступа у контексту смањења економске неједнакости. Ови процеси обухватају редефинисање дискурса о економској неједнакости, промену политика и механизма деловања Фонда у контексту финансијских криза у периоду од 1997. до 2018. године.

Такође, научни значај ове дисертације се огледа у креирању посебног теоријског оквира средњег домета заснованог на аналитичком еклектицизму који обједињује принципал-агент приступ, теорију бирократизације и теорију експлоатације кризе. Овако скројен оквир представља мали корак у даљем развоју прагматичних теоријских приступа и њихове примене у проучавању међународних финансијских институција.

Употреба двостепеног нивоа анализе који посматра реформске процесе и односе са принципалима кроз деловање Фонда у финансијским кризама, додели финансијске

помоћи, вршења функције надзора на једном нивоу, и истраживање унутрашње динамике и улоге најважнијих представника ММФ-а у стварању и спровођењу унутрашњих реформи у погледу економске неједнакости на другом нивоу, представљају додатну вредност ове дисертације.

У погледу резултата, кандидат је у свом истраживању потврдио постављену основну и њене пратеће хипотезе да промена дискурса и реформе политика и механизма деловања ММФ-а у периоду од 1997. године до 2018. године чине промену приступа Међународног монетарног фонда у погледу економске неједнакости.

Поред научног, дисертација Огњена Драгичевића има и шири друштвени значај. Наиме, истраживање промене приступа Међународног монетарног фонда у погледу економске неједнакости, тј. дискурса, политика и механизма деловања ММФ-а у временском оквиру који обухвата кризне и посткризне периоде представља користан водич за заинтересоване актере/доносиоце одлука за разумевање процеса који на индиректан или директан начин обликују економске и друштвене трендове у Републици Србији. Прокламовани економски приоритети наше земље јесу економски развој, унапређење животног стандарда, равномерна дистрибуција користи од економског прогреса, и сустизање најбогатијих држава, стога је истраживање фактора који утичу на ове циљеве попут трендова економске неједнакости од великог значаја за научну заједницу и друштво у целини.

6. Закључак

Комисија констатује да докторска дисертација Огњена Драгичевића испуњава све предвиђене формалне услове прописане процедуром. Дисертација је урађена у складу са прихваћеном пријавом. У раду се критички разматра проблем и доказују се хипотезе које су наведене у пријави. Основни делови рада и његови налази су наведени и образложени у овом реферату. Дисертација испуњава методолошке стандарде и нивое аргументације који се захтевају од научног рада.

Одговори на истраживање промене приступа Међународног монетарног фонда у погледу економске неједнакости, који су саставни део ове докторске дисертацију, нуде аргументована објашњења разлога, природе и начина редефинисања дискурса ММФ-а о значају доходне неједнакости, као и реформи политика и механизма деловања ове институције, а у циљу пружања доприноса смањењу економске неједнакости како у државама чланицама тако и између њих. У том смислу, рад Огњена Драгичевића јасно

доприноси развоју међународних студија, а посебно међународних економских односа и науке о међународним односима.

Имајући у виду да је докторска дисертација „**Политике и механизми деловања Међународног монетарног фонда у процесу смањења економске неједнакости у периоду од 1997. до 2018. године**” кандидата Огњена Драгичевића детаљно и уверљиво образложена, с јасним ослоном на широку теоријску и емпиријску грађу, као и да сам предмет истраживања представља оригинално усмерење, Комисија сматра да је дисертација испунила све предуслове за јавну одбрану, и предлаже Наставно-научном већу Универзитета у Београду - Факултета политичких наука да прихвати Извештај, формира комисију и одобри јавну одбрану докторске дисертације.

Чланови Комисије:

Др Радован Ковачевић
редовни професор
Универзитета у Београду -
Економског факултета

Др Александар Милошевић
доцент
Универзитета у Београду -
Факултета политичких наука

Др Немања Џуверовић,
редовни професор
Универзитета у Београду -
Факултета политичких наука (ментор)

У Београду,
јул 2023. године